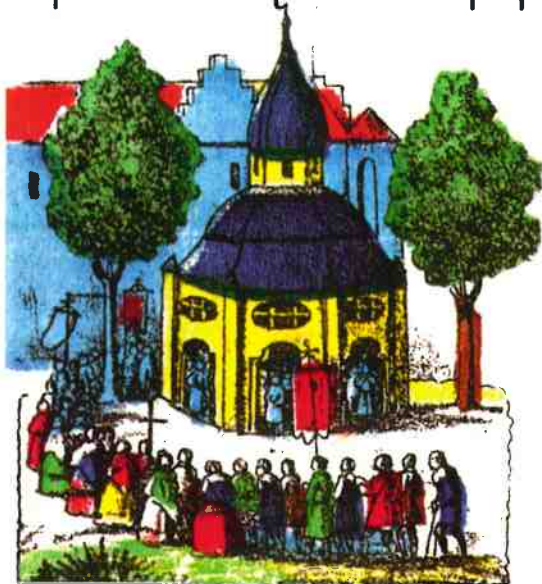

Herbert Ackermann

Di Biievaart no Keëvele

Anekdoten um eine
Wallfahrt nach Kevelaer

Collata

Herbert Ackermann

Di Biievaart no Keävele

(Anekdoten um eine Wallfahrt nach Kevelaer)

Sprecher: Herbert Ackermann

Spielkreis der Rheinischen Arbeitsgemeinschaft Musik
Kinderchor der Hauptschule Schwalmtal, Ltg. C. Busch

Solo: Claudia Busch
Steffi Guldenberg
Lutz Philips

Tontechnik: Fred Kersten

Leitung: Gerd Philips

Diese CD entstand mit freundlicher Unterstützung

der Sparkasse Krefeld,
der Spar- und Darlehnskasse Grefrath
und der Rheinischen Arbeitsgemeinschaft Musik

Rheinische Dokumenta

- Kurzfassung ihrer wichtigsten Regeln -

Die Rheinische Dokumenta ist eine Lautschrift für rheinische Mundarten; die folgende Erzählung ist in dieser Lautschrift verfaßt.

1. Ein langer Selbstlaut (Vokal) wird immer durch Verdopplung des entsprechenden Vokalzeichens dargestellt: Naam (Name), Doop (Taufe), riik (reich), Jään (Johann)
2. Ein kurzer Selbstlaut wird nur durch einen Buchstaben angezeigt, nie durch Verdopplung der nachfolgenden Mitlautzeichen: tälz (zählen), emer (immer), vol (voll), Jät (Henriette)
3. Zusatzzeichen unter den entsprechenden Grundzeichen für Selbstlaute:
ę steht für den sog. Murnelvokal: jeloę (gelaufen), ęę (sie), Pengstę (Pfungsten).
o, ö stehen für offenes o, ö: Hongk - Hõngk (Hund - Hand), Kõpke - Kõpke (Täbchen - Köpfchen), Schtool - Schtõol (Stuhl - Stall), Brõök - Brõök (Bruch - Brücke)
4. Zwielaute (Diphthonge) werden mit den Zeichen der beiden nacheinander gehörten Selbstlaute wiedergegeben: Rait (Recht), Lõit (Leuchte), Hoi (Heu), Leeit (Licht; dieser Laut kommt im Hochdeutschen nicht vor)
5. Der Zahnlaut sch wird immer geschrieben, wenn er zu hören ist: sctoan (stehen), Schtool (Stuhl), Schpeel (Spiel), schpouę (sputen)
6. Der in der hochdeutschen Orthographie meist mit z wiedergegebene Reibelaut wird mit der Zeichenkombination ts geschrieben: Tsup (Suppe), tsaamę (zusammen)
7. Der stimmlose Laut f wird konsequent mit dem Zeichen f geschrieben: Flaster (Pflaster), der stimmhafte Laut v immer mit dem Zeichen v: Vaan (Fahne), Pengster (Fenster)
8. Das Zeichen für den ach-Laut wird ch geschrieben: huęch (hoch), lõchę (lachen). Das Zeichen für den ich-Laut wird ch geschrieben: bichtę (beichten), versechtich (vorsichtig)
9. Der stimmlose dentale Reibelaut sch wird sch geschrieben: Schoap (Schaaf), veschę (fischen), der entsprechende stimmhafte Laut (Garage) wird sch geschrieben: den liersschdę (der Erste), duusschęnt (tausend)
10. Das stimmhafte s (lesen - leäęs) wird durch einen untergesetzten Punkt vom stimmlosen s (mußte - moos) unterschieden
11. Trifft ein stimmloser Mitlaut auf einen Selbstlaut, wird er in der Regel stimmhaft gesprochen und in der folgenden Erzählung auch entsprechend geschrieben: heet (heiß) aber: heed on kqot, Kap (Kappe) aber: dę Kab op habę, jroaf (grob) aber: groav on fiin

Di Biiëvaart nq Keävele

Je ment seeke, ich hai mich dad al uutjèpiiëst¹, wad ich öch nou vèrtälë wel, am? Dad es waal enë Jqqs Joer² jëleieë. Emäng send er et nou ooch al twentich af nqch miier, maar dad es jonts seeke eävësejood al woer, dq könt je öch op verloate.

Ha waut, no völd et mich wär en, dat send er nou pèrtsiis vaiërontwentich, wi dad al bejongk. Wäjën dad Älts van Draud on Tis, Katriinch, dad es et vörech Joer jön trauën, on dat woer er duu dreeiontwentich.

Ich woer möt min Vrou op de Bruulëd enjelaane, däröm weed ich dat su joot. Maar je kööst jö ooch di Lüü vroerën, di möt dëbeeï woerë, wäjën di kânt je jö alemoalë nät su joot wi ich. Maar en jonts Deel leävën er dq jö ooch al jaar neet miier van:

Lena Tant, dat kwoat Jaat, Drukë, Milia van Mölëse, dat jö maar en paar Mant nq Taiëş jëschorvën es, on waat haat dad et nqch joot vöer! On Hain möt der Şin. On van Peter on Ana van Löö, dq kald al neemë miier van, su lang şent di al duet, maar di kangt je seeke neet su joot, wäjën di koamë jö neet su dök bë os.

On nou lek` jö ooch Tilche Tant bövën de Eert³. Joşich de Mörjën⁴ es şe beluut woerde, je habd et jö seeke jëhüert.

Jäntsçë leg` angerë Weäg al en Joer dronger, wäjën dan hät dän al öt Joerjëtiië.

Wän ich neet säleř möt ter Liik wüer jejange, waard ich et jaar neet jlöövë. Maar su es dad en` t Leävë: dän Tiit verjeed on we weerde schuën oot dëbeeï. Ävël doot maar ens jät draan. Maar dqvöer, dat Jäntsçën ed al tsöngk Joerë need enhaat, hät dä şich jö nqch lang şaat jëhönë. Ävël dq weert je mich jö no Raid en mode jeävë, wän ich şääk, dat dat waal jene Vulek woer, maar dat dä şich şinë leävëntsijen Daach ooch jen Schouër utreen hät jëwerëkt⁵.

¹ uutjèpiiëst - ausgedacht

² enë Jqqs Joer - vier (bis acht) Jahre

³ bövën de Eert legë - tot, aber noch nicht begraben sein

⁴ Joşich de Mörjë - Mittwochmorgen

⁵ dä hät şich jen Schouër utreen jëwerëkt - der hat sich nicht überarbeitet

Drik leäft jö waal nõch, dä Kraakwaare!¹, maar dä schmit jö al ewich on drei Daach de Partiën doreen.

Tringke woer jö al emer jäd onooşel², on alëwils kooşte van däm şine Vërtääl neks miier van wiier vërtälë.

Klem es emer nõch enë Krandsen, on şin Dauter hät möt dän ohen Dreespoal neks de lëche. On wän Hain däm need al enş aaventau en `e Rai şöt, dan wüer möt däm dök jaar jen Reit de scheete³. Maar wän er eenen över alëş Bescheet wet, dan es dat Klem. Ooch wän dä maar al de şeeve Pengsten enş ud öt Huus jeet. Dä leg` ooch nou nõch nät şu de profiiete⁴ wi vör vertich Joer.

Händreg Oome, dä jö alşeleäve maar jëkümt hät, wörd er tängen öt Joer al şääsonejentsich, şääsonejentsich wad er jö mänicheene jaar jen Raid es. Maar je brukt neet bang de şeen, ich waart he Naamen optälë. Ich bön jö jenë Schritripöeter.

Maar, dat Wis dad oot Kërschtiel şu şaad es wi köhe Pap, dat wet jö no jedereene. On ooch di twië, Lai on Härëm meen ich, di şent jö al tsöngk Joeren do-ob an `t jipe, dat dä de Däp taudeet, vör an dad Äref de kome. Wäjen di habe jö bätjaar neet vüel de vërhopsöke⁵ möd al di Wechter, di di habe.

Ävel makt do maar jenë Vërtääl van, wäjen denoa bön ich dä naaten Hongk.

On ed es jö nou ens şue: kraakendë Weäjels loopen et längş on Hoapduet leäft lang⁶. On wän-t-je `d al hüert, wat şu peşerd es, dan mot-je şälëf şääge. şujät kan sich neemen uutpiiëşe. On je kânt mich jö ooch alëmoalë, on enë Lööjembqos bön ich jontş seeker neet, dat kan mich neeme noaşääge. On ooch şue, ich woer jö emer möt debëei on weed et dāröm ut `e iierschde Hongk. On be dä Jöngstë van Draud on Tis woer ich Peäter on os An es Jöel woerde.

¹ Kraakwaare! - knarrender Wagen; hier: gebrechliche Person

² jäd onooşel - etwas einfältig

³ möt däm es jen Reit de scheete - mit ihm ist nichts anzufangen

⁴ dä lek` de profiiete - der weiß es immer besser

⁵ neet vüel de vërhopsöken habe - wenig Geld zur Verfügung haben

⁶ Hoapduet leäft lang - ein Totgewünschter lebt lange

Emäng hab ich heei on doa al ens jät dëbeiejemäg¹ av al ens jäd övërdreeve, dat wel ich need aafschtreävele.

Ävël lustert maar ens, on dan könt je jö emer noch sääge, dad ich jeloeren hai.

Ich weet noch joot, wi Tis duu nō os koam on jät verläje vör os Mam seät: „Jreta Tant“, seät ʻe, „Jreta Tant, ich wol öch maar komē sääge, Drautschē es suē¹,“ on os Mam seät: „Waat, nou al!“ on vör oş Pap, wi Tis vort woer: „Af di dan waal traue mooschte?“ Wäjē di twiie woerē jō iiersch körts jon traue.

Ich woer duu sonem Borsch van ʻe Joer af vertiien, on os Mam, di meen waal, ich wöis noch neet, wō dē Wechter vandan küeme. Maar os Bila haat mich dad al seeker vör twi Joer ongerdüent, on dārōm wous ich trāk Bescheet, wō ęd öm jeng.

Tis häd ęn Neeit van mich jętraut, di emäng seeven av aut Joer älder es wi ich, on dad es Drautschē, wō hä van kalet. On dārōm mot Tis jō vör min Mam Tant sääge.

Maar di twiie, di mooschē neet traue Tis on Drautschē meen ich wäjē tsämlek pertsiiis neeje Mant nō dē Bruulet woer öt doa.

Tis haat waal möd enē Jong jëtäld on Drautschē waal ooch, maar je wet joa, wi dat dök jeet, öt woer ęn Meätschē. Duu jing dat jō noch nō dē Ält, wä Peäter on wä Jöel waart; on dārōm woer Tis şin Modē anʻe Doop, on di heetē Katriinchē. On dārōm moosch dat Kengk jō nou ooch Katriinchēn heetē. Ich hap jō eäveş al van öm jekalt.

Drautschēn hai waal leever ęn Lena jehaat, nō Leen, şin Modē, maar dō woer jo nou ens negs aan dē doon. Ävël Katriinchēn dat woer jō ooch enē näte Naam vör ęn Meätschē.

Vröier woer dat jō Reejel, dat dē Nöberschvralēn dē Pischdöök weeschē, neejen Daach dēn iierschde Niiēsnober on neejen Daach dēn twaidē Niiēsnober. Dat woer vör Drautschēn ęn jrueŧe Hölep, wäjēn be öd iiersch es dat jō leeitsich dē jrötstēn Holēver, on an Waischmaschinder on şon Denge woer jo duu noch jaar jen Dengēn aan.

Beşöökē koame şē ʻm ooch al, dē Nöberschvralēn on ooch dē Vemilē. Vüel brauten öm Drengksoker möd af Peäperkook, wi dat duu Reejel woer be ęn Kroamvrau, angerēn ooch enēm Bloomeschtruug ut ʻe Jaard on ooch jouē Roat.

Wän al ens ęn Köpēl dēhoop koam, dan waard al ens jät jępuęgd on jędoan.

¹ Drautschēn es suē - Gertrud ist in Umständen

On Peter, dä möt Draut sin Tant jętraut woę van Draut sinę Pap sin Sii on dä emęr klook koos kalęn on ooch al ens jeęr jät kwoa Kool ding, dä şeät: „Joq“, şeät `en op Drükę van Schtroalęn aan, dad ooch nāt doa woę, „do kōms jō no ooch al en di Schrüüg, en di jęhauę wōrt“, wājen hä wous joot, dat Drükęn ęt neet koos liię, wān ęr enę meen, öt küęm al en di Joęř.

„Ja joa“, şeät Drükę, „maar do schrōts dich¹, Peterkę-Puup, wān do mens, dat do nōch en `ę Kuęrsch wüęrsch on dat do mich an `t riię kreechs²; on wat di Schrüüg aanjeet, wō do van kals, wā es dō need en?“

„Dō hüęr ich dich ob öt Pōtschę ruuschę“, şeät M`riiche; „wājen ich haad ęn Neeid en Wōngkęm woone, on di woę ęr nōch jen vertich, on wat ment-ję waal, ęd es nōch jen au` Daach jęleeie, du es di jōnts jęrāng³ jęschtoręvę, maar suę - buus-baas.“ „Dō woę bę oş op `en Ārbęd ooch Kool van“, şāt Jup, „āvęl di şal dę Teęring⁴ habę jęhaat.“ „Jaa, jaa“ şeät Lena Tant, „ęd es neks miier en `t Leāven, tsōngk dat `en Duęd en `ę Wāld es.“

Op dę Doop woęř şę dan alęmoalęn enjęlaanę, on wi dat jō leeitsich jeet, wān Lüü dęhoopkome, di sich joot kāę, maar eāvēşejoot Mandęn av ooch dōk Joęř neet habę jęşeen, ęt waart sich jät jęschtreāvęld on ooch al ens jät kwoat jęschtuk.

Milchęn haad ęd övęr Fingkę sinęn qōtfrāntschen Hoot. „Dat tontęlt sich jō emęr aan wi ęnę Kaşęmotęmbāę“, şeād öt, „wājen dat Baiękaar⁵, wat dad ophāt, dat pääs` jō be dat bongtę Kleet wi ęn Luus ob enęm Botęrkluat“.

On Hain, dä beşchtālet Lai dä Jroos van Jāt, wō şę şeeker al vōr hongert Joęř övęr jęlaut habę. On Lai, dä veel ooch drob ęren. „Van wat vōr ęn Jāt?“, wol hä weete, „ich kān jaar jen Jāt“. „Waal waal,“ şāt Hain, „van Driit-dich-jāt.“ On al moosche şę lōchę, maar Lai vertrook jād öt Jęşeeid on keek jät meslek. Wāję wā hāt dad al jeęr, wān şę dę Jāk möd öm habę.

¹ do schrōts dich - hier: du irrst dich

² dō kris mich need an `t riię - du bringst mich nicht auf die Palme

³ jęrāng - plōtzlich

⁴ Teęring - Auszehrung, Schwindsucht

⁵ Baiękaar - Bienenkorb; hier: großer Hut

Hain koos ər sich jō emər al druutvrenge, vör de krengelē. Maar dōksaat deet dā jō ooch leajē Kqol; on ooch des Kiier woer dat jō eejentlich neks, wad ob ən Kengkdoop vɛrtält kan weerde, wq ooch nqch Vralēm beei šend, am.

Klemänd Oomē moos Lena Tant vɛrwiitē¹, dad šē `m vör Mandēn ens viif Marek neet wiier hai jejeävē, di hä šē jēlent haat. Maar du šot Lena Tand ävəl ən Huerd ob on waart vör jement kwoat. „Waat!“, šeat šē, „Di hai ich dich neet wiierjejeävē! Do köös ich enen Eed op doon. Do böös enē schlaite Jroschē, maar do haas jō al emər öt Loavē nödich. On wi do šonē Häreshaan woersch van ę` Joer af šästien, du douts do jō den Hongk en `ę Vot neet². On ich weet, dat din Moder-šelech al van dich saud: Dā Jong mos-te loavē vör de Ondüech. Di haien dich de Hääm maar nöter op `en Tiit de Brem³ op de Naas šalē šätē.“ Klem jiišēlet⁴ waal jät, maar al kooschē šē joot šeen, dat hä neet vɛrwaat haat, dat Lena sich suē en `ę Bäng šot.

„Do böös ən kwoat Laake“, šeat `ę jät vɛrleajē, „do köös ət waal wär enš ob öt Liif habē.“ On dā noię Väder vɛršout šē roich de kalē; „No šenechd öch ävəl maar ens jät“, šeat `ę, „wäjē angerschter kömt dat he nqch op Schtriid uut.“

„Dq brukt dat jaar neet miier ob uutdekome“, šeat Lena Tant, „dq brukt dat jaar neet miier ob uutdekome, wäjē ich hab al Schriit, on möt dā kwoa Luękēs, dq kal ich jen Woert miier.“

„Jaa,“ šeat Wis. „dat saud os Moter-šelech al emər: Leenē es ən jou Vrau, wän šē uutjeet, maar ən schlaite, wän šē wiierkömt.“ „No hqot do dich druud on köi maar dinę Prengk!“ šeat Lena Tant vör Wisę, „wäjē dad es din Dengę neet!“ Maar al haadē šē Wel, dat Lena Baas bleev on Klem ens möt šin jruetę Mul op šin Tsonēs waart ješotę.

Maar wi šē `r dēnoa al enę Schtifejen uut haadē, du woer dat Weer wär jau ješēängelt. Ät läts woerę šē maar alēmoalēn doreen an `t wauelę on an`t schraatēlę, on jenę Mensch woer miier an `t lusterę. On wı Händręg Oomēn dēnoa en Schtroof van „Os Jeed“ anschtemet:

¹ vɛrwiitē - vorwerfen, nachsagen

² , do douts den Hongk en `ę Vot neet - du taugtest überhaupt nicht

³ Brem (auch Pram) - Nasenknebel für das Pferd

⁴ Klem jiišēlet - Clemens lächelte

„Os Jeet, di hät son schuene Been, son schtaatsē Been“, du haadē se al Vroit saat. Tis daut waal, dat dat neet dat rechtejē Letsche vör en Kengkdoob on ijer jät vör enem Buerehuusiert wüer, maar hä songk eävesejoot möt on woer denoa vruen, dat se sich al kontänd op Heem aan twaalete.

Dän eenen af den angere woer waal jäd an't schiivele, maar se koamen al tsonger Onjlöcker de Häam aan.

Et doer noch jen Joer, du woer Draud al wär se. On des Kijer woere se al seker: dat wörd enē Jong. Se woušen ooch al, wii 'e šal heete, Konraat, nō Drautsche sinē verschoreve Vader.

Maar et woer ooch des Kijer al wär en Meätsche. On wäjen dat nou Tis sin ältstē Söster Jöel šal weerde, haat Drautschen al dem baarschten Ängs, dad ed en Antsefai¹ waart. Maar di haad en Enseen, dat dat jo waal jäd arech ootfrantsch wüer, on dāröm joov et des Kijer en Lena, wi dad iersch al šal heete. Dat woer jo ooch al ens jät.

Ja, wat šal ich säage, et doer des Kijer neet vüel länger, du woer Drautschen al wär se. On loosem woere se al jaar neet miier, ob enē Jong de täle.

On wi di Heavam Tis Bescheet saut, du sooch 'en al an 't Jeseit, dad ed al wär en Meätsche woer.

Draut sin ältstē Söster waart des Kijer Jöel, on di haad ooch enē jonts fetünleke Naam; Josefiin. Wäje Finche, dat hüert sich jo jood aan vör en Meätsche.

Eejentlich wolē se möt drei ophüere, maar wäjen dat se jo nou partuu enē Jong wolē habe, versoute se 't noch ens. Al de Heleje waarden aanjeroope, on aaventau waard ooch woer öt Moderjodesbeld en 'e Kerēk en Kärtsken aanjemäk'. Maar et baated ales neks: et woer al wär en Meätsche.

„Wat šalē we maar möd al di Vralē“, seät Tis, „wän di ens jruet send on traue welē joan; ich seci di Liig al vaare, af mens dou, dat we vör dä jontsem Baud enē Vraier vöngke?“

„Do šalš dich maar ens jät schaame, su van din Doiter de kalē“, seät Draut.

¹ Antsefai - Anna-Sophia

„Wäje wän di jruet send on dat jëwaar weerde, wat şalën di dan maar van enë Vadeş dengke, dä şu lelek kald; uut lelek, dat wel ich dich maar ens şääge!“ On öt waart vör jement kwoad on kalëd au` Daach jen Woert möt Tis.

Op de Doop koame şë wär al dehoop, maar Taiş van Mölşë dä woer neet miier deşeei, dä woer ongertösches dän Diig aafjetroke, wad er eejentlich neemę verwaat haat.

Wäjën dä woer er jö nõch jen vüftich. Hä haat waal ens jäd övër Knagëraien en `t Liif jeklaard on heei on doa waal al ens jäd Aanschtüetsel¹ jëhaat, maar an `t Schtäreve, do haat neemęn aan jëdaut. Maar nou woer `en al dued on bejraave, on şë woeręn ooch alęmoale möt ter Liik jëjange.

Milia, şin vërschtoręve Vrau, koam alään, on Drükę meen, wi şë nõ de Doop van `ę Keręk nõ Heem jenge: „Da` şals-tę waal äreç druut şeen jëweaş, ame?“ „Jaa,“ şëät Milia, „wat het druut şeen? En`en iierschden Tiit woer et waal hiiel onjewan, dat kan ich need angersch şääge, maar et häd ooch şinę Vöerdeel. Ich bruk neet miier al Daach öm şeeven Oer opdeschtoan, neemę miier de Kofę jereet de maaken on ooch şue op neemęn de kiike, wäjën ich hap neet Kengk af Küüke.“ „Ja“, şëät Hain, dä dat möt haat kreeije, „şu kqqs-tę dad ooch şeen.“ „Dreäs-tę dan ooch Truer van öm?“ vroerę Tringke. „Ja şeekeş dat,“ şëät Milia, „wat mens-tę waal, wat de Nöberę sich angerschter övër mich an `t kaię jöövę, do şent di tqch maar ob an `t jipe.“

„Wad es dan Reejel be öch en Mölşë, wän er enë jëschtorven es?“ wol Tringke wär weete. „Van Vadeş on Modę on Mqon on Vrau draare wę be oş en Joer on şääs Weäken Truer, van Broer on Şöşter on Schwoerę on Schwöjerschen en hqlef Joer. On wä van Känäşen² af van de Nöberęn ob öt Liigęäten en wört jëlaane, dä dreät şääs Weäken Truer.“

„Pertsiiş ed eejęs wi be os ooch,“ şëät Triin, „maar opvendaach send er heei en Jriierden al şaat, di hqonę sich dq neet miier aan.“ „Be oş en Mölşë wört dad opvendaach ooch al lang neet miier şu schpets jekant wi vröier,“ şëät Mil.

¹ Aanschtüetsel - Unpäßlichkeit

² Känäşę - Bekannte

Wi şe al aļemoalēn an `en Döisch soote, on wi şe şich nāt jēbeant haade on di heete vāte Tsup mōt Bloomēkuēl dren op `en Döisch an `t schwaanē woer on de Beşchüüten¹ en de Tālderę schwome, du koam Peţer van Lōöt noçh en mōt `e Vrau. „Jaa,“ şeāt Tis, „mōt de Lōöter Rişer haade wē neet miier jētält. Maar wē şend eāvęşejood aļemoale vruen, dat je heei set.“

„Maar joot, dat do neet Peäter woersch“, şeāt Triina Tant, „wājen angerschter wüer dat Kengk noçh en Panęschtārtsche² on mōöş emāng noçh en Weäg op de Doop wauę.“

„Ja, je habd al jot Kalę,“ şeāt Peţer, „je wont heei mōt de Naas debeci, maar vōr os es dat jō ooch en Öękscher Rāäs³ beş heei be öch op `en Hoşpel. On we habę jō noçh jen Liięwaater⁴ en `e Been wi mānecheenēn angere, dā vüel jōnger es wi weei, wāje we şāten dat noçh al de Vood aaf mōd os viivonşevętsich Joer. On be oş en Lōöt, do şend et need al de Lüü şu riif jēwānt wi di deke Wete. Di habę maar en paar Jeeten en `e Schtqol sçtoan on emāng en Küschķe. Di habę need al en Ton⁵,“ şeāt `en on keek Hain aan, „dat di şich noçh en Schmetweächşķe van de Hāām nq de Keręk lqten trāķe, wājen ich hap de din buute şeen sçtoan.“

Dat woer Hain aanjekalt. Hā sçtreek şich över şinen dekem Buug on jiişelęt, şpeeelęt mōt şin jōde Oerkad on şeāt: „Peţer,“ şeāt `e, „no küüm do maar neet, wājen do klaars mōt jeşong Ure, on do wets joa, wā klaart, hāt jen Nuęt, on wā şçhtü, hāt jen Bruęt. On överdriif neet mōt din Ālt, wājen ich weet joot, dat we bai van eenę Vongk şent, on ich bōn er noçh jen twiięonşevętsich. On Ana, di es noçh en Joer af viif jōnger wi dou.“

„Rait hās-te, maar şwiję sals-te“, şeāt Peţer, „maar wē haaden ooch noch jād Qbenthqod ongerweājes. An `em Bāreçh habę wē Schrüersçh Jāän jętrofe, on mōt dām habę waal en hoļevę Sçtont jępuękt.“

¹ Beşchüüt - Zwieback

² Panęschtārtsche - ungetauftes Kind

³ Öękscher Rāäs - beschwerliche Reise (wörtlich: Reise nach Aachen)

⁴ Liięwaater - Gelenkwasser

⁵ Ton - kleine Pferdekutsche

„Waat,“ şeät Drik, „döç waal neet Schrüersch-Düüsterę van `t Jlabek, dä Schnobel? Dä es jö nõch de schlait vör onger de Meeis de doie, dä kan ich jö liie wi enę Schweer an`ę Vot. Dä es över Jüleg on Müersch, wäjen dä kömt dich jö debei, wo de beesichtes. Töschęmbaien¹ hät dä mich ęn Peert verkoud, enę şueręn Häks, dä kqos-tę tsonger Möntel² jaar need en `ę Kaar kriie.“

„Ja no tök dich ävel maar ens jät !“ şeät şin Frau, „Wäjen do böös heei ob ęn Kengkdoob on neet be den Harteręn Oas an `ę Töön³.“

Dęnoa haade şe `t be ęn Köpkęn Trues⁴ wär enş över de Wechter.

„Wi şet-ję maar ob Anejreet vör dat Klään jekome?“ wol Drüke weete, „däs hapt-ję tqch jaar jen en `ę Vemile.“ „Jö waal,“ şeät Tis, „os Moter, min Mam şin Mam, dat woęn ęn Inderbiite van Braut, on di heetęt Anejreet.“

„Set-ję dan neet bang, dat şe däm dęnoa vör de Jäk hoqę?“ vroeręt Draieş, „wäjen do käns tqch şeeker: Anejretsę Puub an `t Kletsę, oo du Puub-Anejretsę.“

„Ja“, şeät Tis, „wän de dęnoa wels joan, dan kqos-tę şeeker ööverqol jät venge.“

„Wi be oşę Lai öt Nejent koam,“ şeät Hanę, „du wouşęn di ooch neet, wi dän heete şal. On du schlooch Frands Oomę vöer: Nömd öm maar Kwaatęmbear⁵, wäjen dan hät `ę vaięr Kiięren öt Joęr Namęsdaach. Ed iiersch wouşęn di al jaar neet, wat vör enęn Helejen dat şeen şal, Kwaatęmbear, beş dat di dan dq-op koame, dat Kwatęrtämp jement woę, wat Frants vör enęn Helejen haat jęhoqę.“

„Et bäas wüer joa, de Blaare şoite sich de Naame şäleř uut,“ şät Schtingke, „wäjen opvęndaach şent di jö möt neks miier dęvriięnę on şu verwänt; wän ich de Os jlöit, dan jööv ęt maar al Daach Kärmęnaat. Maar wän weei vröier be os de Hääm al ens Leeverkökskęş wolen habę, dan şaud os Mam: Leevęmånķen hät sich jęhange, he wört jejeäte, wad op `ęn Döisch sceede, on domöt woęr dat Schtök jęşonge.“

¹ töschęmbaie - vor einiger Zeit, neulich

² Möntel - Drahtmaulkorb für Zugtiere

³ Töön - Theke

⁴ ęn Köpkęn Trues - eine Tasse Kaffee

⁵ Kwatęrtämp - Quatęmbertage, vierteljährliche Fasttage

„Wet-je, wad os Mam şaut, wän we Wech^{ter} vröier şauten: ich wel ded af dat habë?“
vroerët Wis: „Dan şaut di emër: Os Jeet wol enë lange Schtart habë.“

„Möt şon Dengen dō habë wë bë os ooch altiit kōrtë Mänkes möt jemäk`, wi dë Os noch klender woerë“, şëät Hain, „maar nou şent di jō ooch al jruët. Oşen Ältesten dā wört tängen öt Joer al majorän, on dan şal dā ooch schtongësaan¹ waal bōlt jōn traue. En Vraierschen hāt `en al, en riike Buërendauter ud öt Jülëker Lōngk.“

„Hōq, wi ich dich kän, şal di dan waal möt şeen jëschlaarë“, meen Jup şin Vrau, „on wän şë ooch şu scheäl keek wi enen Apoteeker.“

On Peter şëät şenşkes vör Fiin, di näven öm şoot: „Dā mot şë jō ooch emër al dë Kruen schteäke, maar ich sööch ed ens al jeer, şëät dem Bleng.“ On Fiin laut şin Hōngk op şinen Ärem on şëät bönesmongs²: „Dat sa` waal şeen, wäje wiid es riik.“

Küep joof şich wär an `t kwoat schtuke: „Wi es et noch möd öje Jiiël on şin Vrau?“ şëät `ë vör Hain. Wäje jedereene wous joot, dad et be dām dë Hääm al tsōngk Joerë neet dë bääste Boter woer. On Triin, möt sin Botmul, onşenant wi emër, di veel ooch trāk drob ęren: „Dām şin Vrau, di hāt tōch al tsōngk Joerën dë Naam möt Denges Jup,“ şëäd öt. „Wä es Denges Jup?“ wol Jiiël weete. „Ich şal mich neet möt `ë Vod en`ë Neetele şäte,“ şëät Tringke, „wäje wän dë dich dō an `d utpōke jōfs, dan kōqs`ë dich nöter träg enen Avekaat şöökë“. „Jaa,“ şëät Wis, „ed es ävel tōch şue, wi ş` et vröier al emër jëşaut habë: wän öt neet van şälëv uutkömt, dan peken dë Kroanen öd uut“.

„On sujät wört jō ooch leeitsich³ al jau onger dë Lüü jëbraut, wäje jedereene vërtält jeer şon Schtöskes, on verheesche³ welt jō ooch malek⁴ jeer şon Denge,“ şëät Wis.

„On wō kömd ens negş en`t Huus“, şëät Hain, „os Mam şëäd emër: Ed es jen Waater şu kloer, av öt müert şich al ens.“

„Deşen Tiit vërtōq mich os Jäta ęn Schtökske van ęn Kengkdoob en Schtroalë“, şëät Wis wär, „dō haat waal dā Vader van dat noië Kengk dë Nōberë şu möt Fuşel on angert

¹ schtongësaan - in kürze, bald

² bönesmongs - hinter vorgehaltener Hand

³ verheesche - (auf Umwegen) erfahren

⁴ malek - jeder

Jedrångks trakteert. dat di öd op den Heemweäch verloeren haade.“ „Ja wat mäks `e mich dan nou aaf?.“ seät Tringke, „dat kan di toch need ut `e Boksetaisch seen jevalen av ud öt Schrüerschaat.“

„Nää, nää“, seät Wis, „su woer dad ooch neet. Di haaden er jö al alemoalen enen uut, wi di van `e Wirtschaf, wö di en jeviiert haaden, op Heem aan trooke. On ongerwäjes sent di dan noch örejen angerch enejange on habe sich dä Lop noch ens naat jemäk`. On no könt-je öch waal dengken, dat di su vol woere wi en Schöp. Dat Weeit haaden di en sinç Fuug¹ op Sii ob en Bõngk jelaut möd ene Schtool devöer, dat dat dö need aaf koos vale. Wi di denoa optrooke, haben di dat Himken ochter dä Schtool waal verjeäte, on de Hääm veel dat van di jontse Kõpel en dä voljesoape Kõp neemen op. Dat Klään hät dan op di Bõngk waal noch en holef Schtõntsche jenugelt, maar du bejongk dat sich de weäje, on di Wiiertsvrau hät dä Krüuper jevonge. Di wous jö no trak, wö dä schuulöd on hät däm tröökjebraut. Ed iiersch haaden di Vroit saat, wi di möt dä klään Klonn aankoam, maar et tsangeren Daachs bejongk di dat de wercke on du woer dat di alemoalen de dom aaf vör di Äldersch. Maar di haben dö jruets jenem Behai van jemäk` on dö neet wiierschter över jekalt. Su es mich dat vertält woerde.“ „Jaa,“ seät Triin, „et peseert jö dök Dengen en `e Wält, da blif ` dich öt Verschtõngk schtoan.“

Dat haat dat noch neet dewaal jeshaut, du jing Johan Oomen öt Leeid uut. Maases Kenger nää, dat woer enen Optöoch! Dä haat waal enen Titlõngk jat shtöl en sin Höt jeseäte, maar dat woer wiierschter neemen opjvale. Maar nou shoot `en doa, de Kõp trängen de Wõngk, kniitwed en `t Jeshet, on de Kwäk² heng öm eronger. „Dä schtöre` os, dä schtöre` os!“ schrii`evet Tringken on, „den Dokter!“ on schlooch de Häng över de Kõp dehoop.

„Angersch neks miier!“ seät Bila, sin Frau, wäjen dat woer en jekuerde, „dat hät dän doker, dö hät dän Dröep vöer, on di hät dän desje Mõrejen en dän Iil seeker verjeäten endeneame. On dä haad et su de desje Mõrejen al need en.“

„Jaa,“ meen Händrek, „es öm ut `e Nuet, dan kömt den Duet, on se sääge jö dök: wän er enen kömt, dan mod er enen joan.“

¹ Fuuk - Windelpaket

² Kwäk - Kinn

„Wat do dich ooch emeër maar vör enen Dooter dees,“ seät Küep. „dä hät de vüel jeäte, wäjen ich hap do Bēdraach en jēhaat, dä hät siçh verkameşşölt, maases Kenger - nää, dä hät siçh di Kröem sçhtiiif jēvreäte.“

„Dä vret jō emeër wi enē Reesschoier,“ seät Hain bönesmongs vör Tringke, „beşongersch wän et neks kqqs.“ „Wat vör enē Kqqs?“ vroerēt Triin, wäjen dat huēr neet joot. „Dä jlaaşere,“ seät Hain, „möt dat jouē Pasteliin dren“; wäjen hä wol neet, dat di angeren huēre, wat hä över Johan Oome jēşaut haat.

„Häs-te jen Fleischke Kölsch Waater, dad ich dām onger de Naas köös hoqne?“ seät Bila vör den Hospes, „dan kömt dä wär jät jauer be siçh.“ „Dat habē we şeeke,“ seät Tis, „maar ich weet neet, wq Drautschē şon Dengen hät“.

Du woer dat jō Reejel, dat diē Wechter al nō drei Daach jedöpt waarde, on dan looch di Kroamvrau jō noçh en `t Bääd, on dāröm woer Drautschēn ooch jaar neet be di Doop dēbee, on öt moosch jō ooch noçh de Kerēke joan¹.

„Hoqd öm maar ens di Fuşelsfleisch onger di Naas!“ dä Roat koam van Peter, „da şals-te maar ens kiike, wat dä wär jau monter wört.“ On al moosche şe loche, wäje şe wouşē jō al joot, dat Jäntsçen er siçh noçh beş vör enē Mand af drei böld al Daach enen op di Lomp haat jēşote, beş dat şin Frau do Änger van jemäk` haat, on dāröm seät di ooch: „Nää, nää, neks doa! Dat dä siçh denoa wär trāk di jontşē Fleisch vör dä Kqş şät, on ich möt dām driitvol nō `t Voersçh kan schöreje, nää, nää!“

Ön en Viierdelsçhtönsche kreech Jäntsçē wär Klüer. Hä schlooch jäd onošel de Ooren ob on seät trāk: „Schöd er mich enş enen en!“ „Wat hab ich jēşaut,“ seät şin Frau, „nää, nää, dat jöf dich neks!“ „Maar een Dröpkem, Bila!“ seät Johan. „No maag öm weneçhstens ens de Lepē naat!“ schlooch Hain vöer, wäjen dä versçhteng dat, dä schpaiet jō ooch neet dren. On et doer neet lang, du jeng et Jäntsçen ooch al wär bäter.

Ob ens moosch Joqş şin Frau ob öt Hüske, on wäjen dat di auten an `e Wqngk soot, moosch di siçh töşçen di Sçtööl on de Wqngk doerpängen, dat şe druitkoam. „Dad es Mönēvät,“ seät Jiieł şenşkes vör Petr` anş on weş op di deke Kond aan.

¹ de Kerēke joan - Segnung der Mutter nach einer Geburt

„Hät de Din al de ootfräntsche Hets, dat di şu jërang druut mot?“ seät Loer. On Wil seät vör Hanes: „Mainee,“ seät`e, „no es din Frau ävel ud öt Fetsuun an `t wose, dat wört jö de renste Sotmang¹, di hät jö en Poerd aan, dö kqos-te dich ochter verbäreje, on dö brukt sich enë schoewerem Bäljer² neet vör de schaame.“

„Do mos ooch jöne köne“, seät deä, „wäje nöter en Pongk dewüel op de Rebë wi son Schrimp wi de Din, di de de Rebë kqos täle. Jedereene süüt jeeer en Schtökske Vleesch, on dad es şu vqos, dö kqos-te en Luus op knöpe, on ooch suë, Knöch hab ich sälef saat.“

„Dat sa` waal seen,“ seät Jup, „de Min, di häd ooch öertlek jäd op den Eere, on dam Baanhoaf kan sich ooch lotë seen.“

Dënoa haade şe `t dan över al di Meätsches, di Tiş on Draut haade.

„Wüvüel şalen er dat dan noch weerdem be öch?“ wol M`riiche weete. Maar Tuen van `em Bousch, dä wous wi emër en şon Vål jouë Roat. „Ich hab en Oomeskengk en Vändele woone“, seät `e, „dä hät viif Bqrschten on en jruete Buërderai. Dä hät seeker hongert Mqrejen onger di Plooch - holäntsche Mqreje, on je wet, di haben twihongert Rouen on neet maar hongerdasich, wi şe dat nou täle - on dqtich Küü en `e Schtoql schootan şu joot wi ään. Emäng kan er dö eenë van dat Meätschen traue, wäjen dad es van di rechtijë Ält on wän dat şon Moderjodes jöf ` wi şin Moder, dan şalen di Holänger dö waal schuen şhareb op seen.“ Maar Peter Oome şot möt `e Kqo: „Ja nou hüer mich ävel op!“ seät `e, „no es dat Weeit noch neet dewaal ud öd Ai, on no böös dou öm al an `t vermeäkle.“

„Wäjen dat we nät van Wechter kalë“, seät Tringke vör Drik, „je salt de öch seeker waal al jruet habë.“ „Ja,“ seät Drik, „jruet waal noch neet, maar ose Loken, dä wörd er schtongesaan al şeve, on os Älts, dat wörd er tängen öt Joer en `e Poaschweäg al oqhtiën, on do wets joa, wi di Blaaren opvendaach şent, dat bejönt sich al de huuvere.“

„Jaa,“ seät Tringke, „dat sa` waal. On dan jont şe traue möt negs an `e Vot, on wän şe dan näd en Joer af viif bejeneen şent, dan jont şe ooch wär vaneen aaf.“

¹ Sotmang - großer, runder Weidenkorb

² enë schoewerem Bäljer - ein schweres belgisches Kaltblüter-Pferd

„Şe şend  d al ş leř schoot,“ ş at Peter, „w j  vr ier şaut  ş  al: B schtaan  deet jaan ¹.
maar w   t neet deet, h t d noa  t m nste Leet“.

„H q,“ Iq et Tringken, „d  h s do ich  vel neet n  jereeit, w jen dat kan ich mich n ch
hiel jood  reneř, wi dou jruetj erech waarts, du koos do neet şiiř jenoch n  d  Wiiem
loope²; on Triina, ich jl of, dat woer  r kloom seventiien, wi-t-j  d  iierschd  Kiiř van  
Pr dichschool aafveelt³.“

„Ijoa,“ m nget Wiske sich en, „dat ş s t   qoch joot, no v ld  t mich w r en, op di twiie şin
Letsch, d  hab ich Nel k nejl iert.“

„V r n ch enş op di Wechter d  kome,“ ş at Tringke; „ich haat d s Daare J on en   Şok⁴
j k kt. On os Kl an woer  t Medes b  os M  riiche, v r d  Jeet d  lai . Dat deet dad al ens
jeer v r  n Kiiř, on d  krit dat heei on doa al ens viif P neng v r. No vroer t dad os
Kl an, wad ich j k kt haat. Du ş at  d Os; En K isteek, w jen dad ich d  Knud l d  en
haat j doan, v r d  d  koake.“ „Ja, di Wechter, di k nen  r sich j  d k druutvrenge, v r
kapot d  Iq e“, ş at Mil. „Des Daare koam  d Os m d  n Scht kske v r d  roane n 
Heem. Lusterd ens, av  d  r een  van  ch riie :

Iiersch woer ich jongk on schuen,

duu drooch ich  n blau  Kruen.

Duu waard ich qod on schtiif,

duu schloore ş  mich enem B ngk  m  t Liif.

Duu waard ich j hug ld on j pug ld on j hauen on j schlaare.

On nou weerđ ich van Jroaven on Heere j draare.“

„Dad es  vel  n hiel n t Scht kske“, ş at Peter, „dat hab ich n ch şel ave neet j h ert, on
roane kan ich  d ooch neet.“ On di anere joove sich an t piieş , maar  t wouş  r jenen
een , wat waal d m t jement koos ş en.

¹ B schtaan  deet jaan  - Heiraten gef llt, macht Freude

² n  d  Wiiem loope - zum Pfarramt gehen (um sich zur Trauung anzumelden)

³ van   Pr dichschool aafvale - Bekanntmachung einer beabsichtigten Trauung von der
Kanzel

⁴ J on en   Şok - Serviettenkn del

„Vloqş es ət,“ şeät Mil, „Vloqş“. „Maar dä hät tçh jen blauë Kruen, dä blöt tçh jeäl,“ meen Hain. „Nää, nää“, şeät Wis wär, „dä blöt blau. On wat do mens, dad es seeker Raap, dä häd ęn jeäl Blöi. Os Mam, di kang nõch vtuel Schtökskşes, di van Qqts woeren, on ęn jondş Deel hab ich ęr mich ooch dqvan opşeschreev.“ „Dan şääg ęr nõch enş ęn op!“ schlooch Hain vöer.

„Ala dan“, şeät Milchę, „ävel maar ęn kört, wäje we şent jö heei need en `t Tejaater:

Wä wet, wq Weäver Wölem wont?

Weäver Wölem wont wiit.

Wä wet, wat Weäver Wölem weäft?

Weäver Wölem weäft weteş Wol.“

„Haa, dad es şu jät, vör şich deş verkalę,“ şeät Wisķę, „däs kån ich ęr ooch een, dat jeet şuę:

Möler maal mich min Meäl!

Min Moder mot mich mqręje Meķę maake

möt Meķę möt Meäl.“

„Wat haadeş şę ävel dqch vröier al vör näte Schtökskşes“, şeät Drüü, on alęmoalę klqtşchęş ş` en `ę Häng.

„Wq do nät van vröier kals,“ şeät Hain, „wę woerę jö eävęş van `t Trauęn draan. Dqmöt wört dat jö opvęndaach jaar neet miier şu schpets jękânt, wi dat nõch vor Joerę woer. Wi ich nõ min Frau wol komę vraię , du waard ich ävel nõch op di Woach jęşqte, dat kan ich öch şäägę.“ „On,“ şeät Jäntsķę, „brauts-tę dan din Jęweeit?“ „Ja wat mens-tę waal“, lqchęş Hain on keeg op şin Frau aan, „tsöngk hab ich di tçh an `ę Kläp.“ Dat schlooch şę ävel al en `ę Lqçch, maar şę wouşę jö alęmoalęn, dat di twiieş şich alşęlävę joot habę jęschtangę, on tänęen öt Joer viieręn di jö ooch al joldę Bruulet.

Wi şę jęjeäten on şich jębeânt haadę, şeät Frands Oomę: „He bruks-tę ävel neet deş şäägę: Ob es şaat, wäjen he es nõch şuvüel övęş, dat şę os tänęen ęş Şonich nõch enş en kööşte laanę.“ On al schtemęteş ş` öm tau.

Öt Schmedęş kreejeş şę ooch nõch al deş Kofę, on duu waart nõch beş öt Tsoavęş jępuęgd on vertäld, al enş ęn Letsķę jęşonęn, on ęt jing ooch vör di Dröpķę: kloerę vör di Manslüü on şöötę vör di Vralę.

On wi dat lqşem op Baagerai uutkoam, du trookę şę öm jön tiien Oer al op Heem aan.

Tsämlëk monter des on enë Jooş och schleekvol, wi dat şich jö no jehtërd ob en Doop, di angere.

Ëd iersch wolë şe duu jen Wechter miier habe, Tiş on Draut meen ich; on Tis şin Modër meen ooch, şuvüel Wechter, dat wüer maar jäd ärem Wechter jemäk`. Maar bätjaar haade şe de Jees nõch need opjeäve, dat şe emäng nõch enë Jong kreeje. On Tis haat dök jaar jen Kraatsch miier, kaarten de joan, wäjen dat şe dö maar al de Jäk möd öm haade, dat hä need ooch enş enë Jong op di Been kreech.

„Wat mens-te“, şeät Tis vör Draut, „wän we twiie ens de Pelejer jenge nõ Keävelen af nõ Boldere¹ ?“ Wäjen en dän Tiit, du trooke şe van Jriierden ooch al ens nõ `t Holäntsch. Maar şe koamen dan döch op Keävelen uut, dat scheen şe bai şeekerer. On şe noome şich ooch alëbai jät Beşongerës vöer, wö şe need ööver kalëte.

Di dreei älderë van di Wechter braute şe nõ Tis şin Mam, di wooned ob öt Brookeşe, on dat Klään koam be Draut şin Tand onger, di wooned ob öt Koad-Äng en `em Bousch.

Al vröi vör Daach on Dau trooke şe op. On şe beänëte şich, şu joot şe `t maar kooste. Di Nosterkoerës² schtinge neet schtöl.

En `t Schwörtbrook vör Lülinge - et jing al op aud Oerën aan - moos Draud ens pische. Tis schtälëte şich an enëm Boom on meek şich ooch kloer. On wi Drautschë wär ut `e Schrüük kroop, haad öt şich öt Kleed en `e Boks jedöit, dat ş` öm vör şinen dekëm Böts kooste kiike.

Tis sooch dat waal träk, maar hä leed öm dömd aanloope. Drautschën daut waal al ens ongerweäjes, wat di Buere şu şilëk keeke, di heei on doa al ens möd en Kaar lants voerën af di van `t Bauen af van `t Paaterën opkeeke. Maar öt daut şich dan döch wiierschter neks debee.

Beş en Keävelen dan en Frau op Draud aankoam on öm över dat Kleed en di Boks Beşheet şaut. Draut meek de Löid aan³, leep şiiër op Şii enen Dölëper ob enen Huusjngk en on braut şich en `t Fetsuun⁴.

¹ Boldere - Baarlo, Wallfahrtsort in Holland

² Nosterkoerës - Rosenkranzperlen

³ Draut meek de Löid aan - Gertrud erröte

⁴ Draut ... braut şich en `t Fetsuun - Gertrud brachte ihre Kleidung in Ordnung

„Soochs do dat dan neet?“ seäd öt vör Tis. „Ja“, seät Tis, „ich sooch dad al träk, wi do de en `t Schwörtbroog ut `e Schrüük kroops, maar wqvan šal ich weete, wat do de Moderjodes jeloaft häs, wi do nõ Keävle wels joan.“

Draut moosch doerloat¹, on wän se need en Keävle wüere jeweäs on nät vör öt Jnaadembelt haij jeschtangē on öt neet jeweeten hai, wad ob öt Schpeel shteng, dan hai öd er Tis meden op de Schtroat vör de Basilika ään uutjdrücht. Maar su keeg öd om maar kwoad aan, hieël kwoat waal, maar dobee bleev et dan ooch - en Keävle. On wiierschter waart do dän Daach ööver neet miier van jekalt.

On du jenge se tsaamen de Krütsweäch möd al de vertiien Shtatsjuene, se beänete sich en `e Basilika on vör öt Jnaadembelt, se leeten en Moderjodesfijürken en `e Kärtsekapäl seängele, se diienen alebai şin Härjotsbääs. Et Medes leete se sich de Kofen opschöde, dä se şälef möt haade jebraut, on oote şälef jeschmeerde Boteramē, on öt Tsoaves trooke se möi nõ dem Baanhoav on voere möt den Tsoch nõ Heem. On en Kämpē, wq se om mooste shtaije nõ Jriierde, do wüere se onjeviiir doerjevaarē bes Kreevelt, wän Tis neet nõch en `e lätsten Oorembek draan jedaut hai.

Maar de Hääm, de Hääm do waart Tis wäjen dat Schtög en `t Schwörtbrook de Waud aanjēsut on hä kreech dä Jrosche jewäsel, on di Jroavicheete di wel ich öch heei jaar need al optäle. On dōnoa kalēd öt wär jen Woert miier möd om.

Wi öt nou waal verten Daach jēürt haat, wous Tis sich dēnoa jene Roat miier, on du seät `en dōch ens vör om: „Mens-te neet, Drautsche, dad et nou joot köös seen möt din Muute, wäje wän de şu wiier mäks, dan häd os Biievaart neet vüel jebat; wäje şuvüel ich van dat Denge verschtōn, şale wē os waal wär verdraare mode, wän wē nõch ob enē Jong welen tälē“. Du moosch Drautschen ävel loche, on se woere wär en een Schpoer.

Et šal waal neet pertsiiis neeje Mant laater seen jeweäs, maar vüel šal et neet jeschält habe, du jing dat Kroamē wär aan, on al woere se nou maar ob enē Jong an `t jipen on op de Hölep van de Moderjodes an `t tälē.

On wat šal ich şäage: et woer enē Jong, et woer enē Jong! Enē shtaatse Jong van şeeven av aut Pongk.

¹ Draut moosch doerloatē - Gertrud mußte schlucken

Maasēs Kenger nää, Tis woer knadssch ud öt Hüske, on et woer öm, als wän `en en Veer hai op könem bloasē, on al, di di Kroamvrau koamem besöökē, di sooren al träk, dat se sich jät meened op dä jongē Soon.

Et joof dan ooch enē Konrat nō Drautschē sinē Väder, su wi Katriinchē jō al heetē sal, dat nou al en jruetē Maat woer van en Joer af seevē.

Al dē Panē woerē van Jolt, maar Draut meen, se mööse nou maar ens dä Pöt drüch maake, on ooch Tilchē Tant, di jō emer jouē Roat wous, seät: „Hōt no maar ens hüt, wäjen angerschter wet-jē dēnoa jaar neet miier, wi-t-jē se alēmoalē salt nöömē.“

Maar wi dat su jeed en `t Leäve: t` Joersch drop moosch Tiš al wär nō di Heävam.

On Drautschē kreech al wär enē jongē Soon, enen Händrēk, nō Draut sin älts Broer. Dat woer jō nou al enē kläänen Trues vör bai, dat se nou al twiie Borschten haadē. Maar van al dē Šiiē kreejē se nou ävel ješaut, et nou maar ens joot lōten dē seen. On se haaden ed ooch bätšjaar hiieł joot vöer.

Maar et koam angersch, wäjen et joof noch enen Hanēs, enē Matēs, on dan koam ooch noch enē Lainart, wō ich Peäter van waart. On du haadē se `r - möt di Meätschēs dēhoop - neejem bejēnen.

On wi se wär enš öt Tsoavēs tsaamen alään woerē, on di jontse Jaud en `t Bääť looch, du seät Drautschē vör Tis: „Wets-tē wat, Tis“, seäd öt, „ich hap jō emer al jruetē Schtöker op dē Moderjōdēs jehōqne, on dō lōd ich ooch nou negš op kome. Maar nō Keävēlē, no Keävēlen, do krid er mich vör den iierschdē su leeit jenē miier, dat kōos-tē mich köön jlöövē.“

Anmerkungen zum Grefrather Platt

Grefrath liegt zwischen den Flüssen Rhein und Maas im Einzugsbereich der Städte Krefeld, Mönchengladbach und Venlo. Der Name der Gemeinde wird zum ersten Mal als „Greverode“ im Jahre 1177 urkundlich erwähnt. Aufgrund von archäologischen Forschungen, die im Zusammenhang mit der Neugestaltung des Grefrather Marktplatzes durchgeführt wurden, läßt sich nachweisen, daß es auf dem Gebiet der Gemeinde Grefrath schon seit dem 4. Jahrhundert eine Besiedlung gegeben hat. Das mittelalterliche Grefrath gehörte zum Herzogtum Geldern und damit seit dem Jahre 1543 zu den Spanischen Niederlanden. Aus verhandenen Urkunden läßt sich schließen, daß bis ins 19. Jahrhundert Niederländisch die offizielle Sprache war. Die Umgangssprache war Plattdeutsch. Hochdeutsch war für viele Einwohner Grefraths seinerzeit mehr oder weniger eine Fremdsprache. Inzwischen hat sich die Zahl derjenigen Bürger unserer Gemeinde, die Grefrather Platt verstehen oder es sogar sprechen, auf wenige reduziert, so daß zu befürchten ist, daß in wenigen Jahren niemand mehr diese Sprache versteht. Mit dem Aussterben der plattdeutschen Sprache verlieren wir jedoch einen Teil unserer Kultur.

Der Heimatverein Grefrath sieht es als seine Aufgabe an, den Versuch zu unternehmen, mit der Herausgabe dieser CD einen Beitrag zum Erhalt dieses Teils unserer gemeinsamen Kultur zu leisten. Unsere Vorfahren waren zweifellos keine Dichter, sondern einfache Handwerker und Bauern, die die Sprache nur benutzten, um sich miteinander zu verständigen. Die Verständigung erfolgte oft in bildhafter Sprache, machmal sehr deftig und für unser heutiges Sprachempfinden etwas derb. Wir sind sicher, daß Sie an der vorliegenden CD Ihr Vergnügen haben werden.

Herbert Küsters

Herbert Ackermann

Di Biiçvaard nõ Keävêlê

(Anekdoten um eine Wallfahrt nach Kevelaer)

Herausgegeben vom Heimatverein Grefrath

Markt Grefrath im Jahre 1933